

**Kvalitet
vode**

Problemi u vezi s vodom u Srbiji se akumuliraju decenijama. Pre svega se to odnosi na zagađenje voda komunalnim i industrijskim vodama i na razne vrste hidromorfoloških pritisaka kojima je narušeno stanje naših vodotokova. Izuzetno mali procenat prerade otpadnih voda predstavlja možda i najveći izazov u oblasti zaštite životne sredine, s obzirom na količinu finansijskih sredstava koja su potrebna da bi se napravio pomak, odnosno da bi se izgradili sistemi za prečišćavanje voda. Stiče se utisak da su aktivnosti na izgradnji pogona za prečišćavanje vode živnule u prethodnom periodu. Ipak, trenutna situacija zahteva mnogo intenzivnija ulaganja i bržu implementaciju u ovoj oblasti.

U prethodnom izveštajnom periodu pripremljeni su i specifični planovi implementacije za četiri EU direktive o vodama, koji bi trebalo da posluže za pripremu pregovaračke pozicije Republike Srbije u procesu pristupanja EU u oblasti voda.

Prethodne godine Direkcija za vode Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva započela je sa implementacijom projekta *Podrška planiranju javnih politika u okviru sektora upravljanja vodama*. Krajem 2019. godine predstavljani su i prvi konkretni koraci ka izradi Plana upravljanja vodama na teritoriji Republike Srbije 2021–2027. godine.

Strateški i zakonodavni okvir

Najznačajniji dokument u vezi sa upravljanjem vodama koji je bio aktuelan u izveštajnom periodu je Plan upravljanja vodama na teritoriji Republike Srbije 2021–2027. godine. Direkcija za vode je kroz tvining projekat *Podrška planiranju javnih politika u okviru sektora upravljanja vodama* započela s razvojem Plana. Dva pripremna dokumenta, koja su izrađena u 2019. godini, jesu Predlog programa rada i dinamika izrade Plana upravljanja vodama na teritoriji Republike Srbije 2021–2027.¹²¹ i predlog Izveštaja o značajnim pitanjima u oblasti upravljanja vodama u Republici Srbiji.¹²² Oba dokumenta su objavljena na stranici Direkcije za vode i otvoren je poziv zainteresovane javnosti za dostavljanje komentara (do aprila 2020. godine). Ukoliko se Plan usvoji u planiranom roku (kraj 2021. godine) Republika Srbija će ući u treći planski ciklus u okviru EU Okvirne direktive o vodama.

U prethodnom izveštajnom periodu nije bilo izmena Zakona o vodama¹²³, a doneseni su sledeći podzakonski akti:

- Uredba o davanju u zakup vodnog zemljišta u javnoj svojini¹²⁴ – Uredba je više tehničke prirode i bliže propisuje postupak davanja u zakup vodnog zemljišta (oglašavanje, javno nadmetanje).
- Uredba o utvrđivanju opšteg plana za odbranu od poplava¹²⁵ – ovaj plan se donosi na period od šest godina i propisuje mere koje se preduzimaju u periodu nailaska velikih voda, način institucionalnog organizovanja i nadležnosti, osmatranja i evidentiranja hidroloških i drugih podataka, prognozu pojava i obaveštavanje.

121 http://www.rdvode.gov.rs/doc/dokumenta/javne-rasprave/Program-rada-i-dinamika-izrade-Plana_nacrt_final_251019.pdf

122 http://www.rdvode.gov.rs/doc/dokumenta/javne-rasprave/Izvestaj-o-znacajnim-pitanjima_nacrt_final_191029.pdf

123 „Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 95/2018.

124 „Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 50/2019.

125 „Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 18/2019.

Plan upravljanja rizicima od poplava za teritoriju Srbije, čija izrada je obavezna u skladu sa Zakonom o vodama i EU Direktivom o proceni i upravljanju rizicima od poplava, još nije donet.

- Pravilnik o utvrđivanju Plana vađenja rečnog nanosa sa Atlasom karata za plan vađenja rečnih nanosa za sliv Dunava, Save, Velike Morave, Zapadne Morave, Južne Morave i Drine (za period avgust 2019 – avgust 2021)¹²⁶ – ovo je drugi Plan ovog tipa i predstavlja pokušaj uspostavljanja kontrole nad korišćenjem rečnih sedimenata. Ovaj plan ne donosi izmene u dozvoljenim količinama za vađenje u odnosu na prethodni plan (2017-2019. godine). Takođe, nije dostupan izveštaj koji bi pokazao u kojoj meri je sproveden prethodni plan. Iako je sa uvođenjem planova za vađenje rečnih sedimenata stvorena osnova za uvođenje bolje kontrole u ovu oblast i dalje ostaje pitanje sprovođenja ovih odredbi na terenu.

---

126 „Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 67/2019.

Sprovođenje propisa

Ranije identifikovani problemi u primeni i sprovođenju planskih i zakonskih dokumenata u oblasti upravljanja vodama i dalje ostaju aktuelni. Osim što je primetno određeno ubrzavanje procesa projektovanje i izgradnje PPOV¹²⁷, ne možemo govoriti o nekim značajnijim pomacima.

Ograničeni finansijski i kadrovski kapaciteti i dalje predstavljaju osnovnu prepreku za ozbiljniji napredak u ovom kompleksnom sektoru. Pomaci u primeni EU legislative postoje (priprema Plana upravljanja vodama na teritoriji Republike Srbije), ali su veoma spori i većinom se oslanjaju na inicijativu i finansijsku podršku EU.

Zagađivanje voda se uglavnom ističe kao najveći izazov, ne samo u sektoru voda nego i u celoj oblasti životne sredine. U prethodnom periodu je aktivirano više projekata za izgradnju PPOV, što je svakako ohrabrujuće. Značajan doprinos tome daje i EU, koja je obezbedila finansijsku podršku za nekoliko projekata. Nekoliko sistema za preradu otpadnih voda je u prethodnom periodu dovedeno do završne faze izgradnje (Kruševac, Leskovac, Vršac i Zlatibor), a najavljena je priprema projekata ili početak izgradnje u više mesta (Čačak, Bačka Topola, Feketić, Kraljevo, Kopaonik – Jošanička Banja, Niš i Piroć). I dalje nisu dostupni jasni planovi u vezi izgradnje PPOV na teritoriji Srbije. Strategija upravljanja vodama jeste dala prioritete za izgradnju ovih sistema, ali i dalje nije jasno kako se u praksi oni realizuju. Zainteresovana javnost nema jednostavan pregled napretka u ovoj oblasti, iako se ona u strateškom i finansijskom smislu smatra ključnom u pogledu procesa pridruživanja EU. Pogotovo je izazovno pratiti dinamiku pripreme projekata i izgradnje, jer često dolazi i do višegodišnjih zastoja i kašnjenja. Evidentno je da je pokazana odlučnost za ulaganja u rešavanje pitanja komunalnog zagađenja voda pa je prava šteta što izostaje i uvid u dugoročne planove i sveobuhvatnu dinamiku realizacije ovih projekata. Jedan od dokumenata koji bi mogao pomoći u ovome je Plan zaštite voda od

127 PPOV – Postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda

zagađivanja, čije donošenje je propisao Zakon o vodama. Plan još uvek nije donesen, jer se oslanja na Plan upravljanja vodama, a čija izrada je tek započeta.

Prvi Plan za vađenja rečnih nanosa na teritoriji Republike Srbije je izrađen 2017. godine¹²⁸, a 2019. godine je izrađen novi plan za dvogodišnji period.¹²⁹ Novi plan ne donosi ništa suštinski novo i praktično prenosi ista ograničenja iz prethodnog plana. Problem nekontrolisanog i prekomernog korišćenja rečnih nanosa u rekama Srbije je i dalje aktuelan. Kapaciteti nadležnih institucija su i dalje nedovoljni da na pravi način odgovore ovim pritiscima, koji dramatično ugrožavaju naše reke. Više organizacija i medija je ukazivalo i na evidentan problem korupcije i ilegalnih aktivnosti u vezi s poslovima sa šljunkom.

Nelegalno korišćenje i uzurpacija vodnog zemljišta i dalje ostaje bez adekvatne reakcije nadležnih institucija. Ovaj kompleksan problem svakako ne zavisi samo od institucija u sektoru voda i njegovo rešavanje zahteva koordinaciju više sektora, a pogotovo je važna reakcija i delovanje Ministarstva građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture i nadležnih pokrajinskih i opštinskih institucija. Ključni korak ka početku rešavanja ovog problema je određivanje granica vodnog zemljišta i njegovo uvođenje u evidenciju nepokretnosti. Zakon o vodama je propisao donošenje podzakonskog akta o određivanju granica vodnog zemljišta, ali on još uvek nije donesen, niti ima dostupnih informacija da se na njemu radi.

Prethodna godina je takođe bila obeležena nastavkom protesta lokalnih zajednica, kao i stručne i šire javnosti u vezi sa izgradnjom malih hidroelektrana (MHE) u Srbiji. Reakcija nadležnih institucija je i dalje ostala na deklarativnom nivou. Prema nezvaničnim informacijama Ministarstvo zaštite životne sredine je pripremlilo Predlog izmene Zakona o zaštiti prirode¹³⁰ kojim bi se zabranila izgradnja MHE u zaštićenim područjima i on je poslat i drugim ministarstvima, sa zahtevom da dostave mišljenje o predlogu.

Katastar malih hidroelektrana iz 1987. godine, na osnovu koga su predložene lokacije u prostornim planovima lokalnih samouprava, nikada nije verifikovao nijedan organ Republike Srbije, i njegov neobavezujući karakter potvrđuje i Prostorni

---

128 „Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 82/2017.

129 „Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 67/2019.

130 „Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 36/2009, 88/2010, 91/2010 – ispr., 14/2016 i 95/2018 – dr. zakon.

plan Republike Srbije za period 2010–2020. godine¹³¹, kao i Nacionalni akcioni plan za korišćenje obnovljivih izvora energije Republike Srbije¹³², Nacionalna strategija održivog korišćenja prirodnih resursa i dobara¹³³, kao i Strategija razvoja energetike Republike Srbije do 2025, s projekcijom do 2030. godine.¹³⁴

Informacije o izradi novog Katastra malih hidroelektrana koji Radna grupa Ministarstva rudarstva i energetike sprovodi kroz istoimeni IPA projekat (*EuropeAid/135623/IH/SER/RS*) i dalje su nedostupne za zainteresovanu javnost, iako je jasno da za to postoji interes. Do zaključenja ovog izveštaja i dalje ne postoje dostupne informacije o procesu sprovođenja ovog projekta niti o njegovim rezultatima.

Podsticajne mere za obnovljive izvore energije koje Vlada Republike Srbije pruža investitorima i dalje je glavni uzrok ekspanzije MHE. Uredba o podsticajnim merama za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora i iz visokoeфикаsne kombinovane proizvodnje električne i toplotne energije¹³⁵ prestala je da važi zaključno sa 31. 12. 2019. godine. Ministarstvo rudarstva i energetike je 16. 1. 2020. godine donelo saopštenje koje kaže da: „lica koja steknu status privremenog povlašćenog proizvođača i/ili povlašćenog proizvođača električne energije po osnovu zahteva podnetog posle 31. decembra 2019. godine, stiču prava na podsticajne mere, ali ne mogu da ih ostvare do donošenja nove uredbe“. Do zaključenja ovog izveštaja, nova uredba nije doneta.

Uprkos relativno velikom broju malih hidroelektrana (137) u 2018. godini, one su doprinele samo 0,8% snabdevanju električnom energijom u Srbiji, uz veliku štetu koja je nanescena rečnim ekosistemima i lokalnim zajednicama koje žive u okolini. U 2018. godini male hidroelektrane su dobile gotovo polovinu podsticaja namenjenih obnovljivim izvorima energije u Srbiji – nešto manje od 25

---

131 <https://www.mgsi.gov.rs/sites/default/files/ZAKON%20O%20PROSTORNOM%20PLANU%20RS%20OD%202010%20DO%202020.pdf>

132 https://www.mre.gov.rs/doc/efikasnost-izvori/NAPOIE%20KONACNO%2028_jun_2013.pdf

133 „Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 33/2012, dostupno na: <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/2012/33/1/reg>

134 „Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 101/2015, dostupno na: <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/skupstina/ostalo/2015/101/1/reg>

135 „Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 56/16, 60/17, 91/2018.

miliona evra od 52,7 miliona evra.¹³⁶ Uprkos brojnim kritikama stručne javnosti i brojnih organizacija Vlada Srbije odlučila je da nastavi s kontroverznom politikom podsticaja za MHE i da u 2020. godini ne menja naknadu za podsticaj povlašćenih proizvođača električne energije, pa će ona i dalje biti 0,093 dinara po kilovat-satu (KWh).¹³⁷ U julu 2019. grupa organizacija civilnog društva je Ministarstvu rudarstva i energetike dostavila skup predloga kako bi otvorila dijalog o ovom pitanju i potaknula promene šeme podsticaja za izvore obnovljive energije u finansijski i ekološki održivijem pravcu.¹³⁸ Do završetka ovog izveštaja nije bilo nikakvih povratnih informacija iz Ministarstva rudarstva i energetike.

Kao jedan od mehanizama za sprečavanje izgradnje malih hidroelektrana sa štetnim uticajem na prirodne resurse su i izmene lokalnih prostornih planova. Lokalne organizacije civilnog društva su krajem 2019. godine podnele zahteve u nekoliko lokalnih samouprava, koji se tiču zabrane izdavanja dozvola za sve lokacije MHE za koje nisu započete procedure. Na osnovu zahteva, donesene su odluke u: Pirotu, Svriljigu, Boru, Paraćinu, Užicu, Požegi i Arilju.

Postizanje dobrog ekološkog statusa vodnih tela jedan je od osnovnih ciljeva Okvirne direktive o vodama. Dostizanje ovog cilja podrazumeva obimne projekte restauracije reka i rečnih staništa, odnosno uklanjanja hidromorfoloških pritiska koji negativno utiču na vodene ekosisteme. U Srbiji i dalje nema ozbiljnijih inicijativa za projekte restauracije reka iako je jasno da je veliki procenat vodonosnika značajno izmenjen i izložen pritiscima. Za iniciranje i realizaciju ovih projekata neophodna je saradnja s drugim sektorima, pre svega energetikom, čijim delovanjem su i stvoreni naizraženiji pritisci (pregrađivanje i regulacija reka) i koji bi se morali uključiti u finansiranje projekata restauracije.

Iako je novim Zakonom o vodama i Strategijom upravljanja vodama u javne politike uveden pojam integralnog upravljanja vodama, u praksi se ono i dalje sporo realizuje. Konzervativni pristupi u uređivanju vodotoka i dalje preovlađuju na štetu zaštite vodotoka i vodenih ekosistema. Značaj prirodnih ekosistema

---

136 Agencija za energetiku Republike Srbije (AERS) (2019): Izveštaj o radu Agencije za energetiku za 2018. godinu

137 Odluka Saveta Agencije za energetiku br. 311.01-2/2019-S-I („Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 16/2020).

138 Balkan Green Energy News: Organizacije civilnog društva: Više sunca u energetsom miksu, dostupno na: <https://balkangreenenergynews.com/rs/organizacije-civilnog-drustva-vise-sunca-u-energetskom-miksu/>

u ublažavanju poplava i prečišćavanja voda se i dalje uglavnom zanemaruje, tj. vodotokovi se posmatraju izolovano od pripadajućih ekosistema. Nisu dostupni podaci da postoje aktivnosti ili barem planovi za obnavljanje vodotoka u integralnom smislu. Nasuprot tome, pojavljuju se ideje za veoma štetne projekte sa izraženim hidromorfološkim pritiscima kojima se, ionako nepovoljno, stanje vodotoka i dalje pogoršava. Jedan od takvih primera je i nedavno u medijima predstavljen projekat izgradnje stambenog kompleksa na Ribarskom ostrvu u Novom Sadu. Iako o ovome projektu zasad postoje samo nezvanične informacije u medijima¹³⁹, zabrinjavajuće su ideje koje podrazumevaju čak i pomeranje postojećeg nasipa i širenje građevinskog zemljišta nauštrb vodnog zemljišta.

Povoljna vest u smislu zaštite i očuvanja vodotoka je, barem deklarativno, odustajanje Vlade Republike Srbije od projekta izgradnje nove luke na području Beljarice kod Beograda.¹⁴⁰ Ova lokacija je bila sporna zbog vrednosti za zaštitu biodiverziteta, pošto predstavlja međunarodno značajno područje za ptice i potencijalno područje evropske ekološke mreže NATURA 2000. Ostaje nejasno da li je nadležno Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture uvažilo kritike organizacija za zaštitu prirode i stručne javnosti i odustalo od ovog projekta zarad zaštite prirode ili iz nekih drugih razloga.

---

139 <http://www.politika.rs/scc/clanak/447719/Ko-i-sta-koci-Novi-Sad-na-vodi>, <https://www.slobodnaevropa.org/a/30432925.html>

140 <http://rs.n1info.com/Vesti/a573954/Luka-nece-biti-u-Beljarici.html>

Finansiranje

Ukupna budžetska izdvajanja za upravljanje vodama je teško pratiti pošto se ona ostvaruju kroz više budžetskih linija i kroz više ministarstava (kapitalna ulaganja, sufinansiranje međunarodnih projekata i dr.), ali postoji opšta saglasnost stručne javnosti da su ona i dalje višestruko manja od potrebnih.

U Budžetu Republike Srbije za 2019. godinu¹⁴¹ opredeljeno je 1.513.782.000 dinara za Republičku direkciju za vode i 3.928.000.000 dinara za Budžetski fond za vode. U budžetu za 2020. godinu sredstva namenjena Republičkoj direkciji za vode uvećana su za oko 17% (1.769.320.000 dinara), dok su odvajanja za Budžetski fond za vodu smanjena za 1,5% (3.870.362.000 dinara u 2020. godini).

Prema Uredbi o utvrđivanju Programa upravljanja vodama u 2019. godini¹⁴² iz Budžetskog fonda za vode je izdvojeno 3,7 milijardi dinara za: uređenje i korišćenje voda; zaštitu voda od zagađenja; uređenje vodotoka i zaštitu od štetnog dejstva voda i za planiranje i međunarodnu saradnju u oblasti voda. U 2020. godini za iste namene je izdvojeno 4,3 milijarde dinara¹⁴³ što je povećanje od 16%. I dalje je najveći deo sredstava, u iznosu od oko 2,9 milijardi dinara (preko 70% ukupnog budžeta) bio usmeren na uređenje vodotokova i zaštitu od štetnog dejstva vode.

Uz navedene budžetske stavke treba uzeti u obzir i sredstva koja su opredeljena drugim ministarstvima i institucijama, a tiču se zaštite voda. U budžetu Ministarstva građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture je u 2020. godini obezbeđeno 60.000.000 dinara za izgradnju PPOV u Kikindi, dok je u budžetu Ministarstva zaštite životne sredine obezbeđeno 270.000.000 dinara za izgradnju PPOV u Leskovcu.

141 „Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 95/2018.

142 Uredba o utvrđivanju Programa upravljanja vodama u 2018. godini, „Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 12/2019.

143 Uredba o utvrđivanju Programa upravljanja vodama u 2020. godini, „Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 13/2020.

Državna ulaganja u sektor voda kontinuirano rastu prethodnih nekoliko godina, značajnim delom i zbog podrške EU i drugih donatora. Na primer, u budžetu Republičke direkcije za vode je finansijska pomoć EU od 47 miliona dinara u 2019. godini porasla na 250 miliona dinara u 2020. godini. To je svakako ohrabrujući trend, ali je i dalje neophodno insistirati na većoj i bržoj mobilizaciji nacionalnih resursa.

Preporuke

Strateški i zakonodavni okvir

- 1.** Integracija direktiva o prirodi (Direktiva o pticama i Direktiva o staništima) u oblast upravljanja vodama. Potrebna je bolja koordinacija između sektora za upravljanje vodama i sektora za zaštitu životne sredine u vezi s primenom EU direktiva.
- 2.** Razvoj konkretnog plana i mera za unapređenje monitoringa kvaliteta voda u skladu sa zahtevima Okvirne direktive o vodama.
- 3.** Razviti posebne strategije za unapređenje investicija u objekte za prečišćavanje otpadnih voda. Inicirati razvoj modela i strategija za prenos znanja u oblasti prečišćavanja otpadnih voda kako bi se smanjili troškovi i mobilisali domaći kapaciteti.
- 4.** Donošenje strateških i planskih dokumenata u skladu sa obavezama koje proističu iz Okvirne direktive o vodama (Plan upravljanja vodama, Plan upravljanja rizicima od poplava).

Sprovođenje propisa

- 5.** Razvoj kapaciteta i unapređenje organizacije javnih institucija nadležnih za upravljanje vodama, naročito na lokalnom nivou - složenost pitanja upravljanja vodama zahteva jače kadrove i veće tehničke kapacitete. Potrebno je da nadležne institucije što pre sprovedu analizu postojećih kapaciteta i izrade plan za njihovo unapređenje. Da bi se to postiglo, stručne institucije i OCD treba da zagovaraju veću političku i finansijsku podršku za sektor upravljanja vodama.

- 6.** Razvoj strukturirane saradnje s drugim relevantnim sektorima: zaštita životne sredine, energetika, poljoprivreda i prostorno planiranje. To podrazumeva uspostavljanje stalne komunikacije i razmene informacija između sektora.
- 7.** Neophodno je dalje unapređenje učešća javnosti u razvoju javnih politika u sektoru za upravljanje vodama. Javne konsultacije treba da pruže više mogućnosti od zakonskog minimuma. Uključivanje zainteresovanih strana treba početi u ranim fazama razvoja javnih politika.
- 8.** Integracija održivih rešenja u praksu upravljanja vodama i ozbiljnije razmatranje ekosistemskih usluga. Potrebno je razvijati specifične kapacitete za ove potrebe u nadležnim institucijama.
- 9.** Unaprediti kontrolu i ublažavanje ključnih opasnosti: loše planirane male hidroelektrane koje se intenzivno grade, ekstrakcija šljunka, zagađivanje, nekontrolisano korišćenje podzemnih voda, nelegalna gradnja na obalama reka – rečna staništa, močvare, kao i vodni resursi uopšte, veoma su ugroženi u Srbiji. Potrebno je neodložno delovanje na nacionalnom nivou.
- 10.** Razvoj jedinstvene baze podataka o planiranju i izgradnji PPOV, koja bi bila dostupna i zainteresovanoj javnosti i kako bi se omogućilo efikasnije i sistemsko planiranje i praćenje realizacije projekata na celoj teritoriji Srbije.

Finansiranje

- 11.** Postepeno povećanja cena vode i naknada za usluge odvođenja i prerade otadnih voda kako bi se omogućila izgradnja neophodnih infrastrukturnih objekata i njihovo normalno funkcionisanje.
- 12.** Trajno povećanje budžetskih sredstava kojima se finansiraju aktivnosti na upravljanju vodama i njihovoj zaštiti.

KVALITET VODA

Srbija je **SIROMAŠNA** vodnim resursima, ali uprkos tome
**JAVNIM NOVCEM SUBVENCIONIŠEMO
UNIŠTAVANJE REKA.**

U 2018. godini isplaćeno je oko
25.000.000 EUR
podsticaja za MHE

Preko 50% ove sume se smatra
društvenim gubitkom.

Povlašćena cena

koju plaćamo
proizvođačima
energije iz MHE je u
nekim slučajevima i

2-3 PUTA
skuplja od tržišne

TRŽIŠNA

POVLAŠĆENA CENA

UKUPNA PROIZVODNJA ENERGIJE

MHE →

* manje od 1%

Gubici energije u sistemu se procenjuju na 12%.

Kada bi se gubici smanjili samo za 1%,
to bi nadoknadilo **ukupnu proizvodnju
energije iz MHE** i u državnoj kasi bismo
uštedeli desetine miliona na godišnjem nivou,
a uz to bismo zaštitili naše vodotokove.

KOALICIJA 27